

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 21/2017-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí pléna 12. decembra 2017 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného spoločnosťou AK Pekár, s. r. o., Kukučínova 24, Banská Bystrica, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Ing. Bernard Pekár, PhD., vo veci namietanej neústavnosti a nezákonnosti volieb do zastupiteľstva Trenčianskeho samosprávneho kraja konaných 4. novembra 2017 za účasti [REDACTED] a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. novembra 2017 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta neústavnosť a nezákonnosť volieb poslancov zastupiteľstva Trenčianskeho samosprávneho kraja (ďalej len „samosprávny kraj“) konaných 4. novembra 2017 vo volebnom obvode č. 8 – Púchov (ďalej len „voľby do zastupiteľstva samosprávneho kraja“) z dôvodu porušenia ústavného princípu rovnosti pri uchádzaní sa o volenú funkciu poslanca zastupiteľstva samosprávneho kraja.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ kandidoval ako nezávislý kandidát na funkciu poslanca zastupiteľstva samosprávneho kraja vo volebnom obvode Púchov. Vo voľbách do zastupiteľstva samosprávneho kraja získal 12,74 % hlasov voličov.

Vo voľbách do zastupiteľstva samosprávneho kraja kandidoval ako nezávislý kandidát aj [REDACTED], proti ktorému sťažnosť smeruje (ďalej len „odporca“).

Sťažovateľ vymedzuje predmet sťažnosti skutkovo takto: *„Každý kandidát na poslanca zastupiteľstva samosprávneho kraja je povinný podať, resp. doručiť kandidátnu listinu zapisovateľovi volebnej komisie samosprávneho kraja za dodržania podmienok podľa § 139 zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov... Sťažovateľ namieta, že kandidát [REDACTED] nepodal kandidátnu listinu zákonným spôsobom, a síce nepodal ju osobne zapisovateľovi volebnej komisie TSK (Trenčianskeho samosprávneho kraja, pozn.), ale podal ju prostredníctvom splnomocnenca. Uvedenú skutočnosť zistil sťažovateľ na základe žiadosti podľa zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov... , ktorú adresoval na všetky kraje s otázkou, či podal niektorý nezávislý kandidát zapisovateľovi volebnej komisie samosprávneho kraja kandidátnu listinu nezávislého kandidáta pre voľby do zastupiteľstva samosprávneho kraja prostredníctvom splnomocnenca.“*

Na skutkovom vymedzení sťažovateľ stavia krátky sylogizmus: *«... Vyššie citované ustanovenie stanovuje spôsob doručovania kandidátnych listín osobitne pre politickú stranu a osobitne pre nezávislého kandidáta. Pre nezávislého kandidáta platí, že musí kandidátnu listinu doručovať v listinnej aj elektronickej forme, a to osobne zapisovateľovi volebnej komisie najneskôr 60 dní pred dňom konania volieb zapisovateľovi volebnej komisie samosprávneho kraja.*

Kedže vyššie citovaná norma stanovuje, že nezávislý kandidát musí kandidátnu listinu doručovať osobne, a contrario na podanie kandidátnej listiny nezávislým kandidátom sa zastúpenie nepripúšťa.

Pri nedodržaní spôsobu doručenia kandidátnej listiny volebný zákon ustanovuje sankciu, a síce neprihliadnutie na predmetnú kandidátnu listinu.

Sťažovateľ má za to, že osobné podanie kandidátnej listiny je súčasťou spôsobu doručovania kandidátnych listín, čo odôvodňuje tým, že pod pojmom „spôsob“ možno rozumieť postup, resp. metódu ako sa koná, uskutočňuje nejaký dej, v posudzovanom prípade doručovanie kandidátnej listiny. Súčasťou uskutočňovania tohto doručovania je aj osobné podanie kandidátnej listiny nezávislým kandidátom. Podanie splnomocnenou osobou je preto porušením spôsobu doručovania kandidátnej listiny, ktoré je sankcionované tým, že sa na takúto kandidátnu listinu neprihliada.»

Sťažnosť je napokon zavíšená tvrdením, podľa ktorého nezákonná registrácia odporcu volebnou komisiou samosprávneho kraja je v príčinnej súvislosti s nezákonnosťou volieb, a to práve preto, že v prípade nezaregistrovania odporcu by výsledky volieb boli diametrálne odlišné.

Podľa sťažovateľa uvedeným postupom došlo k porušeniu jeho práva na prístup k verejným funkciám za rovnakých podmienok podľa čl. 30 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“).

Na základe uvedeného sťažovateľ žiada, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom: „Súd vyhlasuje voľby do zastupiteľstva Trenčianskeho samosprávneho kraja vo volebnom obvode č. 8 - Púchov, ktoré sa konali dňa 04.11.2017, za neplatné.“

II.

Podľa čl. 129 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb prezidenta Slovenskej republiky, volieb do Národnej rady Slovenskej republiky, volieb do orgánov územnej samosprávy a volieb do Európskeho parlamentu.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podstata argumentácie sťažovateľa spočíva v tvrdení o porušení princípu rovnosti pasívneho volebného práva zaručeného v čl. 30 ods. 4 ústavy prostredníctvom porušenia § 139 ods. 1 zákona č. 180/2014 o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o podmienkach výkonu volebného práva“).

Podľa čl. 30 ods. 4 ústavy občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám.

Podľa § 139 ods. 1 zákona o podmienkach výkonu volebného práva kandidátnu listinu môže podať politická strana, ktorá je registrovaná podľa osobitného predpisu, a nezávislý kandidát. Politická strana podáva kandidátnu listinu v listinnej forme aj elektronickej forme prostredníctvom svojho splnomocnenca a nezávislý kandidát osobne najneskôr 60 dní pred dňom konania volieb zapisovateľovi volebnej komisie samosprávneho kraja. Lehota na podanie kandidátnej listiny sa končí uplynutím posledného dňa lehoty. Na kandidátne listiny, ktoré neboli doručené ustanoveným spôsobom, a na kandidátne listiny doručené po uplynutí tejto lehoty sa neprihliada.

Slobodná súťaž politických síl nachádza svoj výraz predovšetkým vo voľbách a je základným predpokladom fungovania demokratického štátu (mutatis mutandis napr. PL. ÚS 19/98 alebo PL. ÚS 82/07).

Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že len hrubé, závažné alebo opätovné porušenie zákona upravujúceho prípravu a priebeh volieb môže byť príčinou pre uplatnenie právomoci ústavného súdu podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde, pričom zistené nezákonné konanie musí mať priamy vplyv na dosiahnutý výsledok napádaných volieb. Túto skutočnosť však sťažovateľ musí nielen tvrdiť, ale musí ju aj doložiť exaktnými dôkazmi. Dôkazné bremeno znáša sťažovateľ (napr. PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 5/03, PL. ÚS 35/03, PL. ÚS 3/2010).

Podstatou zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy je uskutočnenie volieb v súlade so všetkými dotknutými volebnými predpismi s právnou silou zákona (mutatis mutandis napr. PL. ÚS 34/99 alebo PL. ÚS 82/07), pričom podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu zistená nezákonnosť volieb do orgánov územnej samosprávy musí byť v príčinnej súvislosti s takým následkom porušenia práv, ktoré je v konečnom dôsledku porušením volebného práva a jeho princípov (mutatis mutandis napr. PL. ÚS 21/94 alebo PL. ÚS 82/07).

Princíp rovnosti volebného práva možno považovať za transformáciu princípu rovnosti ľudí v dôstojnosti a právach do sféry volebného práva. Princíp rovnosti sa dotýka aktívneho aj pasívneho práva a znamená, že všetci sa zúčastňujú volieb za rovnakých podmienok (Orosz L. a kol. Volebné právo. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2015, s. 57 a s. 219).

Podstatu princípu rovnosti volebného práva namieta vo veci aj sťažovateľ. V rovine zákonnosti, v textácii § 139 ods. 1 zákona o podmienkach výkonu volebného práva, poukazuje na porušenie zmieneného princípu. Podľa jeho názoru ak odporca nedoručil kandidátnu listinu zapisovateľovi volebnej komisie samosprávneho kraja osobne, ale prostredníctvom na tento úkon splnomocnenej tretej osoby, registrácia takej kandidátnej

listiny vyvoláva nezákonnosť prejavujúcu sa v konečnom dôsledku v tom, že sťažovateľ mohol byť vo voľbách zvolený namiesto odporcu, resp. prerozdelenie počtu odovzdaných hlasov mohlo byť odlišné.

Vo veci je teda nevyhnutné posúdiť, či došlo k porušeniu § 139 ods. 1 zákona o podmienkach výkonu volebného práva. Určujúcim problémom je výklad matérie, ktorá sa v § 139 ods. 1 zákona o podmienkach výkonu volebného práva označuje formuláciou „*nezávislý kandidát podáva kandidátnu listinu osobne*“, resp. výklad, či sa podaním kandidátnej listiny osobne rozumie aj jej osobné doručenie zapisovateľovi volebnej komisie samosprávneho kraja.

Predmetné ustanovenie zákona o podmienkach výkonu volebného práva *expressis verbis* pracuje s dvoma pojmami – „podanie“ kandidátnej listiny (napr. „*Kandidátnu listinu môže podať politická strana..., a nezávislý kandidát*“ alebo napr. „*Politická strana podáva kandidátnu listinu... prostredníctvom svojho splnomocnenca... a nezávislý kandidát osobne...*“) a „doručenie“ kandidátnej listiny („*Na kandidátne listiny, ktoré neboli doručené ustanoveným spôsobom... sa neprihliada*“). Predbežne sa môže zdať akoby zákon zatiaľ z neznámeho dôvodu jemne rozlišoval medzi podaním a doručením kandidátnej listiny. Neostáva iné, ako spýtať sa prečo.

Ustanovenie § 139 ods. 1 zákona o podmienkach výkonu volebného práva viaže podanie kandidátnej listiny na politickú stranu alebo na nezávislého kandidáta. V prípade politickej strany pojednáva o podaní prostredníctvom splnomocnenca.

Podľa § 139 ods. 5 písm. b) zákona o podmienkach výkonu volebného práva ku kandidátnej listine politickej strany alebo koalície musí byť pripojené oznámenie o určení splnomocnenca politickej strany alebo koalície a jeho náhradníka s uvedením mena, priezviska a adresy, na ktorú možno doručovať písomnosti; úkonmi splnomocnenca vo volebných veciach je politická strana alebo koalícia viazaná, pričom splnomocnencom politickej strany alebo koalície ani jeho náhradníkom nemôže byť kandidát ani zapisovateľ volebnej komisie samosprávneho kraja.

Z uvedeného možno usúdiť na postavenie splnomocnenca politickej strany ako na osobu oprávnenú za danej špecifickej situácie – vo volebných veciach – konať v mene politickej strany.

Ustanovenie § 139 ods. 1 zákona o podmienkach výkonu volebného práva pojednáva v prípade podania kandidátnej listiny nezávislým kandidátom o jej podaní osobne. Podanie kandidátnej listiny nezávislým kandidátom osobne, analogicky a kontextovo k postaveniu splnomocnenca politickej strany nemožno bez výhrad zamieňať za jej osobné doručenie, aj keď je zrejmé, že predmetné ustanovenie pojednáva zároveň aj o doručovaní. V prípade formulácie, podľa ktorej nezávislý kandidát podáva kandidátnu listinu osobne, primárne nejde o vyjadrenie módu doručenia kandidátnej listiny, ale o vyjadrenie skutočnosti, že nezávislý kandidát podáva kandidátnu listinu sám za seba, resp. vo svojom mene (vyjadrené pojmom „osobne“). Inak povedané, ide o vyjadrenie nezastupiteľnosti osoby pri kandidatúre ako takej.

Z uvedeného možno usúdiť, že zákonodarca nemá v ustanovení § 139 ods. 1 zákona o podmienkach výkonu volebného práva formuláciou „*nezávislý kandidát podáva kandidátnu listinu osobne*“ záujem vylúčiť nezávislého kandidáta z možnosti splnomocniť tretiu osobu na doručenie jeho kandidátnej listiny zapisovateľovi volebnej komisie samosprávneho kraja.

Ako *obiter dictum* považuje ústavný súd za vhodné uviesť, že z vyjadrenia riaditeľa úradu samosprávneho kraja č. TSK 2017/08502-2 z 9. októbra 2017 vyplýva, že kandidátna listina odporcu bola zapisovateľovi volebnej komisie samosprávneho kraja doručená splnomocnenou osobou na základe úradne overeného splnomocnenia, pretože odporca bol toho času hospitalizovaný. Na tomto mieste treba sťažovateľovi azda ešte raz pripomenúť už uvedené, a to, že princíp rovnosti volebného práva možno považovať za transformáciu princípu rovnosti ľudí v dôstojnosti a právach do sféry volebného práva. Ten ako ústavný princíp prežaruje celým právnym poriadkom, teda aj jeho zákonným znením. To v dôsledku znamená, že od ustanovenia § 139 ods. 1 zákona o podmienkach výkonu volebného práva nemožno požadovať plnenie takej funkcie, ktorá

by prostredníctvom príliš formalistického výkladu mala zabezpečovať nespravodlivú elimináciu protikandidátov. Podľa názoru ústavného súdu sťažovateľ v zaničení volebným zápasom pozabudol na pravidlá „fair-play“ a snaží sa atakovať výsledok volieb za ich hranicou.

Uvedené závery boli podkladom na rozhodnutie ústavného súdu, ktorý sťažnosť sťažovateľa po jej predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. decembra 2017